

**ВИБОРИ ЯК ФОРМА
БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ
ДЕМОКРАТІЇ.
ВИБОРЧЕ ПРАВО**

- Поняття і форми безпосередньої (прямої) демократії
- Поняття виборів
- Види виборів
- Виборче право в об'єктивному і суб'єктивному розумінні
- Предмет, об'єкт, метод, система, місце виборчого права
- Джерела виборчого права

Інститути демократії

Пряма (безпосередня)

Представницька

ОЗНАКИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ:

- ⦿ пряме волевиявлення громадян, що не опосередковується будь-яким державним органом;
- ⦿ єдність волі й суб'єкта її викладення;
- ⦿ особливе коло суб'єктів, притаманне правовідносинам, що виникають в процесі безпосередньої реалізації народного суверенітету;
- ⦿ безпосередня участь громадян у прийнятті державних рішень;
- ⦿ надання права участі в прийнятті державних рішень усім правоздатним громадянам;
- ⦿ імперативний характер рішень, прийнятих вільним волевиявленням громадян у формі голосуванні та відповідна форма їх правового закріплення.

- **Безпосередня демократія** - це здійснення самим народом (виборчим корпусом) чи його певною частиною влади голосуванням або формулюванням та підтриманням пропозицій (ініціатив), внаслідок яких можуть бути ухвалені відповідні рішення

ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

- вибори,
- референдуми,
- плебісцити,
- народна законодавча ініціатива,
- народний розпуск представницького органа,
- участь у діяльності установчих зборів,
- опитування суспільної думки,
- загальні збори громадян за місцем проживання (сільські збори, збори жителів мікрорайону в місті);
- місцеві ініціативи,
- громадські слухання,
- Мітинги і демонстрації
- суспільні й всенародні обговорення актуальних питань місцевого й загальнодержавного рівня;
- наради загальнодержавного й місцевого значення,
- відкриті зустрічі з громадянами з питань місцевого розвитку,
- громадські експертизи,
- участь у тарифних комісіях,
- спільні робочі групи з окремих питань,
- регулярно діючі круглі столи,
- громадські ради,
- громадські приймальні,
- електронна демократія.

ГРУПИ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Конституційні

Операціональні

Протестні

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Залежно від історичного етапу розвитку людства

- Первіснообщинна
- Вічова
- Середньовічна
- Козацька
- Сучасна

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Від нормативно-правових основ здійснення

- Конституційні
- Законодавчі
- Правові
- Неправові
- Легітимні
- Нелегітимні

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Від суспільно-політичних наслідків застосування

- Імперативні
- Вирішальні
- Консультативні
- Недійсні

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Від місця проведення

- Загальнонаціональні
- Місцеві

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Від часу та періодичності

- Разові
- Чергові
- Періодичні
- Неперіодичні

КЛАСИФІКАЦІЯ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Від змісту питань, що обговорюються

- Конституційні
- Законодавчі
- Міжнародно-правові
- Адміністративно-територіальні

ПОЗИТИВНІ СТОРОНИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

- ◎ усебічна демократизація суспільно-політичних процесів,
- ◎ забезпечення справедливого та адекватного відображення інтересів і волі народу при прийнятті державно-управлінських рішень,
- ◎ підвищення рівня політичної культури, громадянської активності та самореалізації особистості;
- ◎ забезпечення стійкої легітимації влади, подолання політичного відчуження громадян від влади та зростання рівня підтримки дій органів публічної влади;
- ◎ забезпечення дієвого громадського контролю за функціонуванням політичних інститутів та діяльністю посадових осіб,
- ◎ запобігання узурпації або зловживанням владою тощо

НЕГАТИВНІ СТОРОНИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

- ⦿ Криза компетентності
- ⦿ Тиранія більшості

ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ ЗА КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ:

- Вибори
- Референдум

ВИБОРИ

- техніка голосування, яка використовується в галузі публічного і приватного права для визначення, хто буде обраний до складу відповідних державних органів або буде заміщати певну посаду
- голосування громадян, які проживають на певних територіях за кандидатур, що висунуті до складу представницького органу або на заміщення певної посади.

У широкому розумінні

У вузькому розумінні

- Вибори - демократичний за своєю природою і сутністю спосіб формування органів влади, при якому сам народ чи його представники мають можливість вирішувати питання про те, кого наділити владними повноваженнями, а кого позбавити їх шляхом встановленої процедури голосування і відбору відповідних осіб із двох і більше кандидатів.

ФУНКЦІЇ ВИБОРІВ

- ⦿ легітимація влади;
- ⦿ служать барометром політичного життя;
- ⦿ є засобом селекції політичних керівників

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИБОРІВ

Від меж проведення

- Загальнонаціональні
- Регіональні
- Локальні

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИБОРІВ

Від органу або посадової особи, що обирається:

- Парламентські
- Президентські
- Муніципальні

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИБОРІВ

За способом волевиявлення

Прямі

Непрямі

Побічні (через
виборщиків)

Багатоступене
ві

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИБОРІВ

За обсягом формування виборного органу

- Загальні
- Часткові

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИБОРІВ

За часом і підставою проведення

- Чергові
- Позачергові
- Повторні
- Проміжні

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРАВА

Звужене тлумачення (Т.Г. Анісімова, М.А. Постриков)

Розширене тлумачення (Л. Д. Воєводін, Г.І. Петров, Н. А. Теплова)

Виборче право як складова публічного (конституційного) права

ВИБОРЧЕ ПРАВО

- сукупність правових норм, що регулюють суб'єктивне виборче право громадян і порядок реалізації цього права
- комплекс конкретних суб'єктивних прав громадянина стосовно його участі у виборчому процесі з формування представницьких органів (посадових осіб) державної влади та місцевого самоврядування.

В об'єктивному розумінні

В суб'єктивному розумінні

- Об'єкт правового регулювання - відокремлений комплекс суспільних відносин, які потребують системного правового забезпечення.
- Об'єкт виборчого права - вибори як правове явище

- **Предмет виборчого права** - правове регулювання організації виборчого процесу та реалізації виборчих прав громадян

МЕТОД ВИБОРЧОГО ПРАВА

- Імперативний (адміністративний, субординація)
- Диспозитивний (цивільно-правовий, координація)

СИСТЕМА ВИБОРЧОГО ПРАВА

- принципи виборчого права,
- суб'єкти виборчого права,
- фінансове забезпечення виборів,
- виборчий процес, забезпечення виборчих прав громадян у міжвиборчий період,
- оскарження дій і рішень, що порушують виборчі права громадян,
- відповідальність за порушення виборчого законодавства
- інститути виборів у органи законодавчої влади,
- виборів Президента
- виборів до органів місцевого самоврядування

Загальна

Особлива

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ВИБОРЧОГО ПРАВА

Інститут конституційного права

Міжгалузевий комплексний
інститут

Підгалузь конституційного
права

Самостійна галузь права

ДЖЕРЕЛА ВИБОРЧОГО ПРАВА

Міжнародні документи
(стандарти виборчого права)

Д
ОК
алРегіон Базовий
ьнальні рівень
и й
й рівень
рі
ве
нь

Національні документи

ЗаРішен
ко ня
н КСУ
и

МІЖНАРОДНІ АКТИ ЯК ДЖЕРЕЛА ВИБОРЧОГО ПРАВА

Базовий рівень

- Загальна декларація прав людини
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права
- Конвенція про політичні права жінок від 30 грудня

Регіональний рівень

- Акти Ради Європи на чолі з ЄКПР ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 25 грудня 1965 р
- Декларація про критерії вільних і справедливих виборів

Локальний рівень

- Акти ЄС